

Seletuskiri

alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Käesoleva eelnõuga muudetakse alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadust (edaspidi *aktsiisiseadus*), et vähendada 25% õlle, siidri ja kange alkoholi aktsiisimäärasid piirikaubanduse ohjamise eesmärgil. Nimetatud toodete hinnaerinevus on hoogustanud kõige enam piirikaubandust Läti suunalt.

1.2 Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi tolli- ja aktsiisipoliitika osakonna peaspetsialist Heidi Vessel (e-post: heidi.vessel@fin.ee; tel: 611 3651). Eelnõu mõjude hindamisel osales Rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna analüütikud Kadri Klaos (e-post: kadri.klaos@fin.ee; tel 611 3705) ja Kristjan Pungas (e-post: kristjan.pungas@fin.ee; tel 611 3284). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist Virge Aasa (e-post: virge.aasa@fin.ee; tel: 611 3549) ning eelnõu keelelist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (e-post: sirje.lilover@fin.ee).

1.3 Märkused

Eelnõuga muudetakse 2019. aasta 25. märtsil jõustunud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse redaktsiooni (RT I, 15.03.2019, 5). Muudatuste jõustumine on kavandatud 2019. aasta 1. juuliks.

Eelnõu on seotud Eesti Keskerakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ning Isamaa Erakonna valitsusliidu aluspõhimõtetega aastateks 2019-2023. Nimetatud koalitsioonileppes nähakse ette ohjeldada piirikaubandust läbi aktsiiside langetamise.

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks Riigikogus on vajalik poolthälte enamus.

2. Seaduse eesmärk

Alkoholi aktsiisimäärade langetamise eesmärk on anda võimalus ettevõtjatele vähendada alkoholi hindasid aktsiisimäära vähendamise arvelt, et ohjata 2015. aastast hoogustunud alkoholi piirikaubandust Läti suunalt. Alkoholi odavnemise tulemusena võivad väheneda alkoholi Lätist soetamise kogused ja kasvada Eestist, sh põhjapiiril, ostetud alkoholi kogused.

Eelnõule ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust, sest tegemist on riigieelarve tulude kiireloomulise küsimusega. Vabariigi Valitsuse 23.05.2019 kinnitatud tegevusprogrammis

aastateks 2019-2023 nähakse ette aktsiisimäärade vähendamine maksutulude Eestisse toomise eesmärgil.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Esimeses paragrahvis sätestatakse alkoholi aktsiisimäärade muudatused ja teises paragrahvis sätestatakse seaduse jõustumise tähtpäev.

Eelnõu § 1 punktidega 1-3 vähendatakse 25% õlle, siidri ja kange alkoholi aktsiisimäärasid. Alates 2019. aasta juulist on alkoholi aktsiisimäärad järgmised.

Tabel: Alkoholi aktsiisimäärad

Alkohol	Aktsiisimäär ühik	2019 jaanuar	2019 juuli
Õlu	etanoolisisalduse 1% kohta hektoliitris	16,92	12,70
Vein ja kääritatud jook (kuni 6%)	hektoliiter	84,41	63,35
Vein ja kääritatud jook (üle 6%)	hektoliiter	147,82	147,82
Vahetoode	hektoliiter	289,33	289,33
Muu alkohol	etanoolisisalduse 1% kohta hektoliitris	25,08	18,81

Kavandatav regulatsioon on kooskõlas põhiseadusega. Aktsiisimäärade vähendamine mõjub ettevõtjate tegevusele positiivselt, sest annab võimaluse aktsiisi langetamise arvelt vähendada alkoholi hindu. Eesti ettevõtjate konkurentsivõime võrreldes Läti ettevõtjatega paraneb. Kuna eesmärk on mõjutada Eesti tarbijat vähendama välisriigist odava alkoholi soetusi, võib teataval määral suurenda Eestis alkoholi käitlevate ettevõtjate käive.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu ei sisalda uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Alkoholi aktsiisimäärad on kooskõlas Euroopa Liidu aktsiisi alammääradega, mis on sätestatud nõukogu direktiivis 92/84/EMÜ alkoholi ja alkoholsete jookide aktsiisimäärade ühtlustamise kohta (EÜT L 316, 31.10.1992, lk 29–31).

6. Seaduse mõjud

Kavandatav muudatus: alkoholi aktsiisimäärade vähendamine

Kaasnev mõju: mõju majandusele, inimeste tervisele

Sihtrühm: alkoholi käitlejad, tarbijad

Mõju ulatus: Eelnõu rakendamisel muutub Eesti ja Läti muu alkoholi aktsiisimäärade erinevus minimaalseks ning õlleaktsiisi erinevus väheneb oluliselt. AS PricewaterhouseCoopers Advisors poolt läbi viinud analüüsi „Aktsiisipoliitika riskid, võimalused ja mõju majanduskeskkonnale piirikaubanduse tingimustes“ andmetel mõjusid aktsiisitõusud kõige rohkem kange alkoholi tootjatele ja alkoholi importijatele. Vähenenud on tootmismahud ja imporditavad kogused. Aktsiisimäärade vähendamise tulemusena tekib alkoholitootjatel ja importijatel võimalus langetada hindu, et mõjutada tarbijat Läti asemel Eestist alkoholi ostma. Aktsiisilangemise tulemusena alkoholi hinnaerinevus võrreldes Lätiga väheneb ning võrreldes Soomega kasvab.

Tabel: Alkoholi aktsiisimäärad

Alkohol	Aktsiisimäär ühik	Eesti 2019 jaanuar	Eesti 2019 juuli (-25%)	Läti 2019 juuli (2020 märts)	Soome 2019 juuli
Õlu	etanoolisisalduse 1% kohta hektoliitris	16,92	12,70	7,4 (8,10)	36,50
Vein ja kääritatud jook (kuni 6%) nt siider	hektoliiter	84,41	63,35	64 (64)	191/275
Vein ja kääritatud jook (üle 6%)	hektoliiter	147,82	147,82	101 (111)	397
Vahetoode	hektoliiter	289,33	289,33	168 (185)	478/738
Muu alkohol	etanoolisisalduse 1% kohta hektoliitris	25,08	18,81	18,40 (20,25)	48,80

Samas on risk, et Läti jätab ära 2020. aastaks planeeritud aktsiisitõusud. Ka ei ole välistatud aktsiisimäärade vähendamine Lätis. Soomes teadaolevalt alkoholiaktsiisi osas muutuseid järgnevatel aastatel ei planeerita.

Aktsiisi muutmise tulemusena väheneb 0,5 liitrilt õllelt (5%vol) makstav aktsiisisumma 0,1 euro võrra ja ühe liitri viina puhul 2,51 euro võrra, vt alljärgnev tabel.

Alkohol	Aktsiisimäär	Aktsiisisumma eurodes
Õlu 0,5 L ja 5%vol	16,92	0,42
	12,70	0,32
Viin 1L ja 40%vol	25,08	10,03
	18,81	7,52

Arvestades vähendatud aktsiisimäärasid oleksid hinnaerinevused võrreldes Lätiga järgmised, vt alljärgnev tabel.

Näidishinnad	Hind € Läti piiripoes (madalad marginaalid)	Soodushind Eestis 5%-lise marginaaliga (taarata)	Hinnavahe € Eestiga	Hinnavahe % Eestiga
Õllekohver 24*0,33l 5%vol	12,36	14,34	-2,14	-15%
Viin 0,5l, 40%vol	5,47	5,57	-0,10	-2%

2017. aastal liikus Läti alkoholi ostma ka osa soomlasi, kes varem ostsid alkoholi Eestist. Aktsiisi langetamine vähendab tõenäoliselt soomlaste alkoholiostusid Lätist. Tõenäoliselt ei ole ka Põhja-Eesti elanikel enam tasuv Läti ainult alkoholi järele sõita, kuigi õlu võib muutuda muude kaupade piirikaubandusega kaasneva tooteks.

Alkoholi hinnaelastsusest tulenevalt võib sisetarbimine suureneeda. Sisetarbimise kasvu piirab tõenäoliselt Eesti tõhus alkoholipoliitika ning mitmed viimastel aastatel täiendavalt rakendatud meetmed.

Alkoholi aktsiisimäärade muutmise tulemusena väheneb inflatsioon 2019. aastal 0,38%.

Mõju olulisus: Mõju majandusele tervikuna ei ole oluline, kuid aitab kaasa Läti piirikaubanduse ohjeldamisele ning toetab turismi Eesti põhjapiiril.

Ebasoovitavate mõjude risk: Muudatuse tulemusena langeb aktsiisitulu. Lisaks võivad ebasoovitavad mõjud olla järgmised:

- 1) mõju põhja- ja lõunapiiri kaubandusele, samuti Eesti-siselele müügile, ja sellest tulenevalt aktsiisituludele avaldub viitajaga;
- 2) piirikaubandus ei pruugi oluliselt väheneda, kui alkoholi tootjad, maaletoojad ja jaemüüjad ei vähenda hindasid;
- 3) hinnaerinevus ei vähene loodetud ulatuses, kui Läti jätab ära 2020. aastaks kavandatud aktsiisitõusud või otsustab aktsiise langetada;
- 4) soomlaste alkoholiostud Eestist ei pruugi taastuda 2016. aasta kõrgtasemel tulenevalt alkoholipoliitika muudatustest Soomes. Soomes muutus alkohol etanoolisisaldusega kuni 5,5% odavamaks, kuna müügiireeglite vabamaks laskmise tulemusena lubati sellise toote müük väljaspool riigimonopoli poodi;
- 5) Läti piirikaubanduse kadumist või olulist vähendamist raskendab olemasolev infrastruktuur ja asjaolu, et Lätis käiakse järjest enam ostmas ka teisi kaupu vastavalt Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu andmetele;

Muudatuse eesmärk on mõjutada ettevõtjaid ja tarbijaid, et Lätist soetatud alkoholi kogused asenduksid ostudega Eestist. Samas võib aktsiisilangetus mõjutada nii nende inimeste tarbimise kasvu, kes ei käi soodsama hinnaga alkoholi ostureisidel, kui ka nende, kes käivad ostureisidel, kuid nüüd ei pea tegema täiendavaid kulutusi reisidele, sest odav alkohol on kättesaadavam.

Positiivne risk võib avalduda eelkõige mõjus Eesti alkoholikäitlemisega tegelevatele ettevõtetele, jaekaubandusele ning turismisektorile.

Mõju sihtgrupi halduskoormusele: muudatus ei mõjuta alkoholi käitlejate halduskoormust.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Alkoholi aktsiisitõusude kehtetuks tunnistamise tulemusena väheneb alkoholiaktsiisi tulu, kuid kasvava müügi mahul tulemusel võib suureneda käibemaksu laekumine. Aktsiisi- ja käibemaksutulu (miljonites eurodes) laekub võrreldes Rahandusministeeriumi kevadise majandusprognosisega hinnanguliselt järgmiselt:

	Maksutulu
2019	-12
2020	3
2021	3
2022	3
2023	3

Aktsiisitulude andmed on arvatud tekkepõhiselt. Arvutuste tegemisel on eeldatud, et muu alkoholi Läti piirikaubandus väheneb ca 80% ning õlled ca 45%; põhjapiiri müük kasvab muul alkoholil ca 35% ning õlled 20%; sisetarbimise kasv jääb 4,5-5% vahemikku.

8. Rakendusaktid

Eelnõu ei too kaasa rakendusaktide väljatöötamist ja muutmist.

9. Seaduse jõustumine

Seaduse jõustumise kuupäev on 2019. aasta 1. juuli.

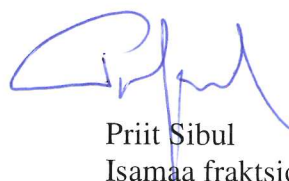
Algatavad Eesti Keskerakonna fraktsioon, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon ja Isamaa fraktsioon 27.05.2019

Kersti Sarapuu
Eesti Keskerakonna
fraktsiooni aseesimees

Siim Pohlak
Eesti Konservatiivse
Rahvaerakonna fraktsiooni
esimees

Priit Sibul
Isamaa fraktsiooni
esimees